

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
імені М. П. ДРАГОМАНОВА**

**«ЗАТВЕРДЖЕНО»**

Декан інженерно-педагогічного  
факультету

  
Кільдеров Д.Е.

«31» серпня 2021 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА**

нормативної навчальної дисципліни

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

освітнього рівня	<b>бакалавр</b>
галузі знань	<b>01 Освіта/Педагогіка</b>
спеціальності	<b>015 Професійна освіта</b>
спеціалізації	<b>015.00 Туризм</b>
освітньої програми	<b>Професійна освіта (Туризм)</b>

Шифр за навчальним планом **ПІ 1.03**

Київ 2021 рік

Робоча програма розроблена на підставі підставі Освітньо-професійного комплексу: 015 Професійна освіта. Туризм: науково-методичне видання нормативних документів та змісту навчальних дисциплін, практик, курсових та випускної кваліфікаційної роботи щодо підготовки бакалаврів за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізацією «Туризм»), галузь знань 01 Освіта / Педагогіка / Т.Б. Гуменюк, Н.М. Титова, О.Г. фон Будау, М.М.Жеплынська. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018, який затверджений на засіданні Вченої ради НПУ імені М. П. Драгоманова «17» травня 2018 року, протокол № 13.

**Розробники програми:** кандидат педагогічних наук, доцент кафедри промислової інженерії та сервісу Щербак Людмила Валеріївна

Затверджено на засіданні кафедри промислової інженерії та сервісу

« 30 » серпня 2021 року, протокол № 1

Завідувач кафедри

  
(підпис)

М.А. Пригодій  
(прізвище, ініціали)

## І. Опис дисципліни

### Шифр дисципліни    ПП 1.03

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань <b>01Освіта/Педагогіка</b>	Кількість кредитів – <b>3</b>		Лекції із застосуванням презентацій, опорно-сигнальних схем. Семінарські заняття виконуються як індивідуальне вирішення завдань з застосуванням презентацій.
Спеціальність <b>015 Професійна освіта (Туризм)</b>	Загальна кількість годин - <b>90</b>		
	<i>Денна</i>	<i>Заочна</i>	
Освітній рівень <b>Бакалавр</b>	<b>Лекції:</b>		
		-	
<b>Нормативна</b>	<b>Семінарські (практичні) заняття:</b>		
	-	-	
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом 2020р.	<b>Лабораторні заняття:</b>		Форми поточного контролю – <b><u>Модульна контрольна робота, тести, реферативна робота</u></b>
	<b>Індивідуальна робота:</b>		
Семестр <b>5</b>	9	-	
	<b>Самостійна робота:</b>		
Тижневе навантаження (год.) - аудиторне: <b>2</b> - самостійна робота <b>6</b>	<b>81</b>	-	Форма підсумкового контролю <b>екзамен</b>
	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		
Мова навчання - <b>українська</b>	<i>1/0,11</i>	-	

**Предмет вивчення навчальної дисципліни** – суспільні відносини, що виникають між суб'єктами туристичної діяльності, туристами та іншими суб'єктами.

**Міждисциплінарні зв'язки** існують з такими дисциплінами: «Організація туризму та екскурсійних послуг», «Основи правознавства».

**Метою** викладання навчальної дисципліни «Правове регулювання в туризмі» є формування системи теоретичних знань та прикладних вмінь і навичок у галузі регулювання правовідносин у сфері туризму, правильно тлумачити та застосовувати норми законодавства у галузі туризму, приймати аргументовані рішення з конкретних питань у сфері туристичних відносин.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Правове регулювання в туризмі» є:

- засвоєння основних особливостей державного регулювання та управління туристичною діяльністю;
- оволодіння знаннями і навичками визначати правовий статус суб'єктів туристичної діяльності та порядок їх легалізації;
- набуття знань, вмінь і навичок щодо організації безпеки та здійснення страхування туристів;
- вивчення правових засад щодо оформлення туристами документів

для проходження паспортного та митного контролю;

- засвоєння правових норм щодо запобігання вчиненню правопорушень у процесі здійснення туристичної діяльності суб'єктами господарювання.

## II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1.	<p style="text-align: center;"><b>знати:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• понятійний апарат, що застосовується у процесі правового регулювання туристичної діяльності; основні інститути механізму правового регулювання туристичної діяльності;</li> <li>• правовий статус суб'єктів туристичних правовідносин;</li> <li>• порядок і сутність легалізації суб'єктів туристичної діяльності;</li> <li>• механізм договірних відносин у туристичній діяльності;</li> </ul> <p style="text-align: center;"><b>вміти:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• виявляти проблеми та знаходити їхнє ефективне вирішення на основі знань системи правового регулювання туристичної діяльності;</li> <li>• здійснювати пошук рішень у розв'язанні юридичних питань, що виникають в практичній роботі під час оформлення договору на туристичне обслуговування;</li> <li>• ознайомити з правами і обов'язками туристів під час здійснення ними туристичної подорожі;</li> <li>• ознайомити туристів з вимогами чинного законодавства України щодо дотримання туристичних формальностей під час перетину кордону України;</li> <li>• оформити страховий поліс, поінформувати туриста про умови страхування, його права й</li> </ul>	<p>ФК9. Здатність здійснювати професійну діяльність з дотриманням вимог законодавства, стандартів освіти та внутрішніх нормативних документів закладу освіти.</p> <p>ФК10. Здатність упроваджувати ефективні методи організації праці відповідно до вимог екологічної безпеки, безпеки життєдіяльності та охорони і гігієни праці.</p> <p>ФК11. Здатність використовувати у професійній діяльності основні положення, методи, принципи фундаментальних та прикладних наук.</p> <p>ФК15. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його видів і форм.</p>

	обов'язки у разі настання страхового випадку;	
--	---	--

### III. Тематичний план дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **3** кредити ЄКТС **90** годин.

№ з/п	Назва модулів і тем	Кількість годин				
		Всього	Індивідуальна			
			Всього	залишкових	Лекції	
	<b>Змістовий модуль I. Загальні засади правового регулювання туристичної</b>	<b>90</b>	<b>9</b>	<b>4</b>	<b>5</b>	<b>81</b>
1.	Тема 1.1. Законодавчі засади регулювання туристичної діяльності	14	3	1	2	11
2.	Тема 1.2. Суб'єкти туристичних відносин	12	1	1		11
3.	Тема 1.3 Організаційно-правові засади організації туристичної діяльності	12	1	1		11
4.	Тема 1.4. Договірні відносини в сфері туризму	12	1	1		11
5.	Тема 1.5.Захист інтересів українських туристів за межами України	12	1		1	11
6.	Тема 1.6. Особливості порядку оформлення візових документів для в'їзду в Україну іноземців та осіб без	12			1	11
7.	Тема 1.7. Світовий досвід правового регламентування розвитку сільського туризму	12	1		1	15
Види	<i>Вхідний контроль</i>					
	<i>Контроль на аудиторних заняттях</i>					
	<i>Контроль самостійної роботи</i>					
	<i>Модульна контрольна робота</i>					
Підсумк.	<b>ЕКЗАМЕН</b>					

## IV. Зміст дисципліни

<p><b>Змістовий модуль I. Загальні засади правового регулювання туристичної</b></p> <p><b>Тема 1. 1. Законодавчі засади регулювання туристичної діяльності</b></p> <p><i>1.1. Туристична діяльність як об'єкт правового регулювання.</i> Понятійний апарат у сфері туризму за законодавством України</p> <p><i>1.2. Концепція системи правового регулювання туризму в Україні та проблеми правореалізації.</i> Конституція України як правова основа розвитку туризму. Законодавство про туризм загальної дії. Спеціальне законодавство України про туризм.</p> <p><i>1.3. Міжнародно-правові акти у сфері туризму.</i></p>	90	4 1
<p><b>Тема 2. Суб'єкти туристичних відносин</b></p> <p><i>2.1. Правовий статус суб'єктів туристичної діяльності.</i> Суб'єкти туристичних відносин: поняття, склад та правовий статус (суб'єктивні права й юридичні обов'язки: правові принципи та юридичні гарантії; законні інтереси; правосуб'єктність; юридична відповідальність).</p> <p><i>2.2. Правовий статус органів державної влади в сфері туризму.</i> Органи державної влади, що здійснюють регулювання в сфері туризму (загальної та спеціальної компетенції). Суб'єкти туристичної діяльності: сутність, види, права й обов'язки. Громадські туристичні організації: правові засади створення та функціонування.</p> <p><i>2.3. Туристи як суб'єкти туристичних правовідносин.</i></p>		1
<p><b>Тема 3. Організаційно-правові засади організації туристичної діяльності</b></p> <p><i>3.1. Організаційно-правові форми підприємницької діяльності в туризмі.</i> Поняття та види суб'єктів підприємницької діяльності. Юридичні особи та фізичні особи – підприємці як суб'єкти підприємницької діяльності в туризмі.</p> <p><i>3.2. Державна реєстрація суб'єктів туристичної діяльності.</i> Поняття та порядок проведення державної реєстрації, створення, змін та припинення суб'єктів господарювання. Підстави відмови у державній реєстрації.</p> <p><i>3.3. Ліцензування туристичної діяльності.</i> Законодавство України, що встановлює вимоги до провадження туроператорської</p>		1

<p>діяльності. Органи ліцензування туроператорської діяльності.</p> <p>Перелік документів, які додаються до заяви про видачу ліцензії для туроператорської діяльності. Ліцензійні умови провадження туроператорської діяльності: кадрові вимоги; організаційні вимоги; технологічні вимоги до провадження туроператорської діяльності.</p> <p><i>3.4. Сертифікація та стандартизація у сфері туризму.</i></p> <p>Державна система стандартизації безпосередньо у сфері туристичної діяльності.</p> <p>Категоризація об'єктів туристичної інфраструктури.</p>		
<p><b>Тема 4. Договірні відносини в сфері туризму</b></p> <p><i>4.1. Загальні положення про договір.</i></p> <p>Поняття договору. Функції договору. Зміст договору. Види договорів.</p> <p><i>4.2. Правові аспекти взаємодії суб'єктів туристичної діяльності з туристами.</i></p> <p>Правові засади укладення договорів на туристичне обслуговування, готельне обслуговування, екскурсійне обслуговування. Права й обов'язки сторін. Відповідальність за невиконання договірних зобов'язань.</p> <p><i>4.3. Правові аспекти договірних відносин між туроператорами, турагентами та страховими компаніями.</i></p> <p>Правові підстави укладення агентського договору, його особливості.</p> <p>Межі відповідальності сторін за посередницьким договором.</p> <p><i>4.4. Договір комерційної концесії та договір франчайзингу в сфері туризму.</i></p> <p>Поняття договору комерційної концесії. Права й обов'язки право-власника та користувача. Поняття франчайзингу.</p>		1

#### 4.2. Плани семінарських, практичних, лабораторних занять

Зміст завдань до семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	<p><b>Модуль 1. Загальні засади правового регулювання туристичної діяльності</b></p> <p><b>Тема 1. Законодавчі засади регулювання туристичної діяльності</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Поняття та цілі державного регулювання в галузі туризму.</li> <li>2. Державні цільові, регіональні та інші програми розвитку туризму в Україні</li> <li>3. Державна цільова соціальна програма розвитку в Україні спортивної та туристичної інфраструктури у 2011-2022 роках</li> </ol>	2
2.	<b>Тема 1.2. Захист інтересів українських туристів за межами України</b>	1

	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Гарантування безпеки у туристичній сфері</li> <li>2. Рятувальні заходи на об'єктах туристич-них відвідувань.</li> <li>3. Вимоги безпеки під час надання туристичних послуг з підвищеним ризиком</li> </ol>	
3.	<p><b>Тема 1.3 Особливості порядку оформлення візових документів для в'їзду в Україну іноземців та осіб без громадянства</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Правовий статус іноземців і осіб без громадянства в Україні.</li> <li>2. Правила в'їзду в Україну для громадян іноземних держав.</li> <li>3. Правила оформлення віз для в'їзду в Україну і транзитного проїзду через її територію</li> <li>4. Порядок в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї</li> </ol>	1
6.	<p><b>Тема 1.4. Світовий досвід правового регламентування розвитку сільського туризму</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Дослідження поняття сільський туризм відповідно до національного та міжнарод-ного законодавства.</li> <li>2. Національні засади регулювання сіль-ського зеленого туризму в Україні.</li> <li>3. Правове регламентування розвитку сіль-ського туризму в країнах ЄС</li> </ol>	1
<b>Разом</b>		<b>5</b>

#### 4.3. Організація самостійної роботи студентів

Зміст завдань для самостійної роботи студентів та форми звітності.

1	<p><b>Тема 1. Правові аспекти співробітництва України з Європейським союзом у сфері туризму</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Правові основи євро інтеграційних процесів України та адаптація законодавства до норм Європейського Союзу</li> <li>2. Гармонізація законодавства України про туризм з нормами Європейського Союзу</li> <li>3. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і ЄС та їх державами членами</li> <li>4. Основні напрями співпраці України з державами – членами ЄС у галузі туризму</li> <li>5. Правові основи інституту громадянства та євроінтеграційні процеси України</li> </ol>	11
2	<p><b>Тема 2. Юридична відповідальність за порушення законодавства в сфері туристичної діяльності</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Загальні положення про відповідальність згідно законодавством України</li> <li>2. Адміністративні правопорушення та відповідальність за їх вчинення</li> <li>3. Цивільно -правова відповідальність: загальні положення. Дисциплінарна відповідальність у сфері 1 – туризму</li> <li>4. Господарсько-правова відповідальність</li> <li>5. Кримінальна відповідальність у сфері туризму</li> </ol>	11
3	<p><b>Тема 3. Правові засади здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туристичної діяльності</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Загальні правила здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туристичної діяльності</li> <li>2. Органи контролю за діяльністю суб'єктів господарювання в сфері туризму</li> </ol>	11



	3. Контроль за додержанням Ліцензійних умов провадження тур операторської діяльності 4. Контроль за здійсненням туристичного супроводу 5. Податкові перевірки 6. Перевірки фондів соціального страхування 7. Перевірки суб'єктів туристичної діяльності державними органами у сфері захисту прав споживачів	
4	<b>Тема 4. Юридична відповідальність за порушення законодавства в сфері туристичної діяльності</b> 1. Загальні положення про відповідальність згідно законодавством України 2. Адміністративні правопорушення та відповідальність за їх вчинення 3. Цивільно - правова відповідальність: загальні положення. Дисциплінарна відповідальність у сфері 1 – туризму 4. Господарсько-правова відповідальність 5. Кримінальна відповідальність у сфері туризму	15
	Усього годин	81

## **V. Контроль якості знань студентів**

### **5.1. Форми і методи поточного контролю**

**Поточний контроль.** Студенти виконують навчальну програму з дисципліни як в аудиторії, так і позааудиторно: виконують індивідуальні роботи, здають самостійну роботу із тем дисципліни, які оцінюються у відповідності до розробленої системи балів.

Під час контролю при вивченні електронного курсу використовуються такі методи педагогічного контролю як: тестовий (використання тестів з одним або декількома правильними варіантами відповіді, які проводяться в комп'ютерній системі електронного курсу); письмовий (виконання письмових завдань, які відсилаються викладачеві, або спілкування студента через чат з викладачем і групою); усний (використання аудіо- та відеоконференцій).

### **5.2. Форми і методи підсумкового контролю**

Підсумковий контроль проводиться у вигляді екзамену.

Орієнтовний перелік питань до екзамену:

1. Міжнародно-правові акти у сфері туристичної діяльності.
2. Роль судової практики при регулюванні туристичних відносин.
3. Завдання Державних програм розвитку туризму.
4. Поняття суб'єктів (учасників) туристичної діяльності.
5. Права суб'єктів туристичної діяльності.
6. Обов'язки суб'єктів туристичної діяльності.
7. Правовий статус фізичних осіб, які не є суб'єктами підприємницької діяльності та надають послуги туристичного супроводу.
8. Організаційно-правові форми юридичних осіб – суб'єктів туристичної діяльності.
9. Порядок створення та державної реєстрації юридичних осіб.
10. Фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності як учасники туристичної діяльності.
11. Порядок державної реєстрації фізичних осіб-підприємців.
12. Правовий статус туроператора.
13. Правовий статус турагента.
14. Правовий статус суб'єктів туристичного супроводу.
15. Поняття державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності.

16. Правовий статус органів, що здійснюють регулювання в галузі туризму.
17. Пріоритетні напрями державної політики в галузі туризму.
18. Способи та цілі державного регулювання в галузі туризму.
19. Загальні положення стандартизації туристичних послуг.
20. Порядок видачі дозволів на право здійснення туристичного супроводу.

### 5.3. Критерії оцінювання знань студентів

За шкалою оцінювання	Визначення	Критерії оцінювання
35-30	<b>Відмінно</b>	ставиться за повне та міцне знання матеріалу в заданому обсязі. Під час усної відповіді мова студента має бути логічно виваженою, правильною. До того ж студент повинен виявляти творчу самостійність, вільне володіння науковим апаратом, знання спеціальної літератури, власні переконання та уміння їх захищати, високу комунікативну культуру, уміння робити практичні висновки, творчо та креативно мислити.
30-20	<b>Добре</b>	ставиться за міцні знання навчального матеріалу але дещо в обмеженому і звуженому прояві тих якостей, які служать критерієм відмінної відмітки, немає тієї свободи викладу матеріалу, як у першому випадку, допускаються незначні помилки (не більше 1-2). При побудові відповіді студент повинен проявляти творчу самостійність, використовувати науковий апарат, знати спеціальну літературу тощо.
20-10	<b>Задовільно</b>	ставиться за знання матеріалу, за виконання поставленого завдання. У цьому випадку студент може й не виявляти самостійності суджень. Відчувається, що він дещо просто "вивчив". Однак загалом студент знає матеріал, хоча й з помітними помилками, вадами засвоєння, але такими, що не перешкоджатимуть його майбутній практичній діяльності. Студент повинен мати певне уявлення про практичне застосування знань, може знайти нові приклади або умови їх застосування на практиці. Знає спеціальну літературу, але, можливо, не всю і не може дати достатньої критичної оцінки. Володіє необхідними уміннями. Можливі недоліки в аспекті комунікативної культури.
10-1	<b>Незадовільно</b>	ставиться за незнання матеріалу, велику кількість помилок у мовленні. Відповідь невірна. Уміннями і навичками студент володіє. Інформаційних джерел зовсім не знає.

## Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	<b>A</b>	відмінно	зараховано
80-89	<b>B</b>	добре	
70-79	<b>C</b>		
65-69	<b>D</b>	задовільно	
60-64	<b>E</b>		
35-59	<b>FX</b>	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	<b>F</b>	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

**VI. Навчально-методична карта дисципліни «Правове регулювання»**

Види робіт	Оцінка виду роботи	Максимальна кількість
	бали	
<b>5 семестр</b>		
1.1. Виконання та захист лабораторно-практичних робіт	0 - 5	20
1.2. Конспект лекцій	0 - 1	5
1.3. Підготовка та захист самостійної роботи	0 - 1	15
1.4. Реферативна робота	0-10	10
Модульна контрольна робота	0 - 10	10
Екзамен		40
<b>Усього</b>		<b>100</b>

## VII. Основні й допоміжні інформаційні джерела для вивчення дисципліни

### Базова:

1. Ващишин М. Правове регулювання туристичної діяльності: навч.- метод. посібник / М.Ващишин. – Л.: ПП Сорока Т.Б., 2014. – 168 с.
2. Гнатюк М.Р. Закон України «Про туризм»: постатейний коментар / М.Р.Гнатюк – К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2006. – 197 с. 34.
3. Козловський Є.В. Правове регулювання туристичної діяльності: навчальний посіб. / Є.В. Козловський. – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 272 с.
4. А.І. Кубах, Т.А. Коляда, О.В. Харитонов. Правове регулювання туристської діяльності: Навчальний посібник. - Харків: ХНАМГ, 2010.-282с.
5. Бородовський С. О. Укладення, зміна та розірвання договору у цивільному праві України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук спец. 12.00.03 “Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право” / С. О. Бородовський. – Х., 2015. – 19 с.
6. Венедіктова І. В. Щодо перспектив детермінації послуг / Ірина Венедіктова // Проблеми цивільного права та процесу : матеріали міжнар. наук.-практич. конф., присв. пам'яті проф. О. А. Пушкіна (23 трав. 2009 р.). – Х. : Вид-во Харк. нац. ун-ту внутр. справ, 2019. – С. 52.
7. Гудима М. М. Захист прав споживачів за договором про надання туристичних послуг : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Гудима Марія Мирославівна. – К., 2016. – 247 с.
8. Гук Н. А. Інструменти регулювання міжнародного туризму в Україні [Електронний ресурс] / Н. А. Гук. – Режим доступу : [http://tourlib.net/statti\\_ukr/guk1.htm](http://tourlib.net/statti_ukr/guk1.htm),
9. Жуков В. И. Юридическая природа “услуги” / В. И. Жуков, Б. И. Юровский // Экспресс-анализ. – 2017. – № 15. – С. 20–22.
10. Канзафарова І. С. Санкція і відповідальність у цивільному праві (проблема співвідношення) // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ; Спілка юристів України, 2018. – Вип. 22. – С. 257–260.
11. Коросташивець Ю. Спільні та відмінні риси понять “туристична послуга” та “туристичний продукт” за законодавством України та інших держав /Ю. Коросташивець // Підприємництво, господарство, право. – К., 2010. – № 7. – С. 105–108.
12. Луць В. В. Договірне право України : сучасний стан і тенденції розвитку / В. В. Луць // Повітряне і космічне право. – К., 2009. – № 2 (11). – С. 52–55.
13. Мальська М. П. Основи туристичного бізнесу : навч. посіб. / М. П. Мальська В. В.Худо, В. І. Цибух. – К. : Центр навч. ліг-ри, 2014. – 272 с.
14. Нижний А. В. Форма цивільно-правового договору та наслідки його недотримання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 “Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право”/ А. В.Нижний. – К., 2015. – 21 с.
15. Сахарчук Д. Поняття та форми правочину / Д. Сахарчук //Підприємництво, господарство і право. – 2013. – № 12. – С. 43-47.

### Додаткова:

16. Тарасенко Л. В. Цивільно-правова відповідальність за порушення грошових зобов'язань : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Тарасенко Лідія Валентинівна. – К., 2006. – 212 с.
17. Ткачук А. Л. Значення вини у відносинах відповідальності за порушення договірних зобов'язань : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Ткачук Андрій Леонідович. – Одеса, 2016. – 236 с.

### Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України – [www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
2. Єдиний державний реєстр судових рішень України – [www.reyestr.court.gov.ua/](http://www.reyestr.court.gov.ua/)
3. Офіційна сторінка Президента України – [www.president.gov.ua](http://www.president.gov.ua)
4. Урядовий портал Кабінету Міністрів України – [www.kmu.gov.ua](http://www.kmu.gov.ua)
5. Офіційний сайт Міністерства юстиції України – [www.minjust.gov.ua](http://www.minjust.gov.ua)
6. Національний банк України – [www.bank.gov.ua](http://www.bank.gov.ua)
7. Державний комітет статистики України – [www.ukrstat.ua](http://www.ukrstat.ua)
8. Газета «Юридическая практика» – [www.yurpraktika.com](http://www.yurpraktika.com)
9. Газета «Урядовій кур'єр» – [www.ukurier.gov.ua](http://www.ukurier.gov.ua)
10. Верховний Суд України – [www.scourt.gov.ua](http://www.scourt.gov.ua)

### **VIII. Доповнення та зміни, внесені до робочої програми в 20\_\_/20\_\_ н.р.<sup>1</sup>**

---

<sup>1</sup>Доповнення та зміни до робочої програми додаються на окремому аркуші, затверджуються на засіданні кафедри на початку навчального року.